

I Berlusconi es fa la llei a mida

Silvio Berlusconi no és Benito Mussolini, ni de bon tros. Però l'actual primer ministre italià controla molts espais de la vida del seu estat, i els que encara no té sota el seu poder els assetja sense descans, com és el cas de la judicatura, un dels darrers contrapoders d'Itàlia.

El primer ministre italià, Silvio Berlusconi, ho té quasi tot. Amics per solidificar la majoria absoluta, diners, mitjans de comunicació de tot tipus, empreses d'assegurances, de menjar i de construcció. A més, té una oposició parlamentària desunida i impotent. Quasi que només li planten cara els jutges i un incipient moviment ciutadà capaç de congregar al carrer centenars de milers de persones. Aquests darrers, però, encara no el molesten prou com per preocupar-s'hi, mentre que la judicatura sí que va estalonant-lo per diverses causes des de ja fa uns anys. És per això que una de les prioritats de la seva acció política del darrer any ha estat reformar diverses lleis que afectaven directament els processos en què ell és el principal imputat.

La setmana passada, per exemple, el Parlament va aprovar per 310 vots (el centre-dreta majoritari) l'anomenada llei Cirami, pel diputat democristià que l'ha feta, segons la qual es podrà demanar el trasllat d'un procés invocant el principi de "legítima sospita" de parcialitat dels jutges. Evidentment, canviar de jutge significa la suspensió automàtica de les mesures cautelars que s'hagin pres fins aleshores i tornar a començar el procés de zero, cosa que, donada la lentitud de la judicatura, pot comportar el sobreseïment de les causes per prescripció dels delictes. És per això que a Itàlia aquesta llei és coneguda també com el "salvavides" de Berlusconi, ja que ell és el primer interessat a fer-la servir. Cosa que es va demostrar la setmana passada, ja que tan bon punt la llei es va publicar al butlletí oficial de l'estat, els advocats del pri-

mer ministre van demanar el trasllat del procés que se segueix contra Berlusconi a la ciutat de Milà. En aquest judici, s'acusa l'actual primer ministre de corrupció de jutges i frau comptable, pel cas de la firma alimentària SME, en què l'empresari Carlo de Benedetti va veure com uns jutges, l'any 1986, li negaven la validesa d'un contracte de compra de SME, i com després aquest grup va anar a parar a mans del conglomerat Fininvest, de Berlusconi.

Malestar judicial. La llei Cirami ha provocat una tempesta judicial a Itàlia. Entre els diversos magistrats que s'hi han pronunciat en contra hi ha el fiscal general de Milà, Gerardo D'Ambrosio, que ha titllat la llei de "monstruosa" i que ha assegurat: "No hi ha res que m'hagi decepcionat tant en la meua carrera com veure un legislador que es faci la llei a la seva mida." Tant Ambrosio com l'exfiscal de Mans Netes Antonio Di Pietro han apuntat que la llei podria ser anticonstitucional. L'Associació Nacional de Magistrats també ha alertat que la llei és "una bomba de rellotgeria d'efectes perversos" per al funcionament del sistema judicial. La nova norma fins i tot ha generat els primers acudits, com el que diu que al Tribunal de Palerm a partir d'ara el magistrat que tingui una foto dels jutges antimàfia Falcone o Borsellino ja serà considerat un motiu suficient perquè sigui invocat el principi de "legítima sospita", i per tant serà recusat.

El problema és que molts dels qui critiquen la llei alhora defensen que es pugui canviar de jutge. Segons explica l'advocat Jaume Asens, de l'Associació d'Advocats Europeus Demòcrates

(AED), “la llei no està malament, i això ho diuen advocats italians, el problema és que es fa amb intenció, per tallar les ales al jutge”. En aquest sentit, Asens recorda el cas de quan es va reformar al mes de març la llei italiana de frau comptable, que despenalitzava parcialment aquest delictes; això vol dir que automàticament es redueix el temps de què disposen els jutges per investigar el cas i, per tant, si fa molt temps que es jutja un cas d'aquests pot quedar prescrit. I el primer que s'ha beneficiat de la reforma és el mateix Berlusconi, pel cas del fitxatge amb diner negre de Gigi Lentini el 1983 pel club de la seva propietat, l'AC Milan. La nova llei diu que el delictes ja havia prescrit.

La qüestió és, segons Asens, que “a Itàlia els jutges són un contrapoder important i Berlusconi vol posar fi a aquesta situació”. Davant d'aquest assetjament polític, els jutges de Milà han demanat al Tribunal de Justícia Europeu que es pronunciï sobre la llei italiana de frau comptable. Cosa que ha estat aprofitada pels advocats de Berlusconi per demanar la recusació d'aquests jutges per entendre que la petició al tribunal europeu ja suposa un perjudici. Però el tribunal d'apel·lació ha rebutjat aquesta petició i l'ha titllat d'“inadmissible”. I és que fins ara la recusació de jutges a Itàlia estava prevista per llei, però tenia un camí molt restringit. Avui, amb la nova llei Cirami –que ara només ha de passar el tràmit de la signatura del president italià– es facilita en gran part aquest procés, sobretot perquè la nova normativa inclou el principi de “legítima sospita” de parcialitat del jutge. En la sessió del parlament del passat 5 de novembre l'oposició fins i tot es va negar a votar la nova norma, i el portaveu de centreesquerra, Marco Boato, en el seu torn de paraula va manifestar a la majoria conservadora: “Vosaltres heu volgut aquesta vergonya, voteu-la sols!” També el portaveu dels Demòcrates d'Esquerra, Luciano Volante, va dir: “Des d'avui ja no som tots iguals davant la llei: els poderosos i els criminals podran endarrerir els seus processos, els altres els hauran d'enfrontar.” Fins i tot el senador Nando Dalla Chiesa, com a protesta, va dur al Senat un projecte de llei amb un sol article: que Berlusconi i deu

Silvio Berlusconi és el primer que utilitza les reformes judicials que promou el seu partit, per alliberar-se dels diversos judicis que té pendents per suborn i frau comptable.

persones de la seva elecció no estiguin subjectes als codis penal, civil o fins i tot de conducció, “almenys així tots els altres seran sotmesos a lleis decents”.

Però l'oposició més contundent que ha rebut la llei Cirami no ha vingut de la cambra alta o baixa, sinó del carrer. El passat 14 de setembre entre cent mil i quatre-cents mil ciutadans contraris a Berlusconi i les seves lleis a mida van sortir al carrer. Seguien les consignes del cineasta Nani Moretti i d'altres intel·lectuals i artistes italians, que des de principis d'any impulsen un moviment popular anomenat *girotondi* (cadena humana), i que ja ha protagonitzat diverses manifestacions. Moretti va dir de Berlusconi que “és estrany a la democràcia, perquè ni la coneix, ni l'entén i la considera quelcom que li fa perdre molt temps”. Moretti, però, també va tenir paraules dures per a l'oposició política d'esquerres, a la qual va demanar que s'unissin i deixessin de discutir entre ells “per ximpleries”. Per cert, que Francesco Rutelli, líder de l'Olivera, era present a la manifestació, però no va pujar a l'escenari dels oradors. Qui sí que ho va fer de manera virtual per demostrar la seva adhesió a la protesta va ser el premi Nobel de literatura Dario Fo, així com els cineastes Bernardo Bertolucci i Roberto Benigni, entre altres.

Aquestes mobilitzacions han generat tal il·lusió entre l'esquerra italiana que ha arribat a parlar de la possibilitat que aquest moviment sigui el gresol d'un nou partit d'esquerres. De fet, ja han fet alguns contactes amb un altre col·lectiu que es comença a moure al marge dels partits, la Iniciativa, que promou l'ex-sindicalista Sergio Cofferati, avui per avui un dels personatges més ben valorats de la vida política italiana, i que molts veuen com l'únic líder capaç d'enfrontar-se en unes eleccions a Berlusconi i generar prou il·lusió popular per guanyar.

Per si de cas, Cofferati i diversos col·laboradors seus treballen discretament en la línia d'aplegar diverses sensibilitats avui òrfenes de formació política, com els desencisats de l'Olivera, els antiglobalització, els *girotondini* i els cristians de base. Tot i que de moment no s'atreveixen a parlar de partit polític amb objectius electorals. Potser per no alterar més els ànims entre una esquerra institucional que mira amb recel Cofferati, però alhora sap que el seu crèdit pot ser essencial per derrotar Berlusconi, i el que segons la revista *L'Espresso* viu avui Itàlia: “la dictadura del clientelisme”.

Oriol Cortacans